

2007. decemberében hazánk a schengeni egyezmény teljes jogú tagjává vált

Az Európai Unióban számos területen közösségi szinten szabályozzák a határellenőrzések végrehajtását. Államhatárunk belső és külső határszakaszra tagolódik és ezek eltérő jogi szabályozás alá esnek.

A belső határ a tagállamok közös határa, míg külső határ a harmadik országgal közös határszakasz.

A vámunió létrejöttével a vámellenőrzés megszűnt belső határainkon, és 2007. december 21-től már a személyforgalom ellenőrzése is megszűnt.

Schengen kialakulásának története:

1985-ben a luxemburgi Schengenben a Benelux államok, Franciaország és a Német Szövetségi Köztársaság között megállapodás született, miszerint a közös határokon a határforgalom-ellenőrzést a tagok megszüntetik, így erősítve népek közötti szolidaritást, könnyítve az áruk, szolgáltatások mozgását, elősegítve a gazdaság fejlődését.

Később - Nagy-Britannia és Írország – kivételével mindegyik uniós állam csatlakozott a szerződéshez.

A Schengeni Egyezmény után 1990. január 15-én aláírták a Schengeni Végrehajtási Egyezményt. Ezek 1995-ben léptek életbe és gyakorlatilag a schengeni térségben felszámolták a belső határellenőrzést, áthelyezve a hangsúlyt a külső határokra, ahol meghatározott szabályok alapján történik a beutazás és a bevándorlás ellenőrzése.

A személyek szabad mozgásának biztosítása érdekében a biztonsági kockázatok kiküszöbölésére közös szabályokat fogadtak el a vízumpolitika, a menekültügy és a külső határellenőrzés területén.

Az Egyezmény tehát mint államok közti nemzetközi szerződés lépett hatályba, majd fokozatosan bővült a végrehajtásához szükséges joganyaggal, melyet ma gyűjtőnéven „**schengeni acquisnak**” neveznek.

A schengeni acquis magába foglalja:

- a Schengeni Egyezményt,
- a Schengeni Megállapodás Végrehajtásáról szóló Egyezményt,
- a Schengeni Egyezményhez csatlakozó országok csatlakozó szerződéseit,
- és a Schengeni Bizottság határozatait, nyilatkozatait.

Az egyezmény értelmében ahhoz csak EU-tagállamok csatlakozhatnak. A kilencvenes évek folyamán, az Egyesült Királyság és Írország kivételével, valamennyi EU-tagállam csatlakozott - Olaszország (1991), Portugália és Spanyolország (1991), Görögország (1992), Ausztria (1995), Dánia, Finnország, Svédország (1996).

Tekintettel arra, hogy az EU északi államai tagjai a Schengeni Egyezményhez hasonló tartalmú Északi Útlevél Uniónak, melynek tagja Norvégia és Izland is, a schengeni egyezmények aláírói társult tagságot ajánlottak fel az Északi Útlevél Unió azon tagjainak (Norvégiának és Izlandnak), melyek nem tagjai az EU-nak. Ez a két ország 1999. május 18-án csatlakozott a Schengeni Egyezményekhez.

Az 1997-ben aláírt Amszterdami Szerződés a schengeni egyezmény egy jelentős részét „közösségi joggá” nyilvánította és ezzel annak szerepe lényegesen felerősödött. Ettől kezdve az újonnan csatlakozó országokra nézve a schengeni rendszer átvétele és alkalmazása kötelezővé vált.

Az Európai Unió történetében a schengeni egyezmény a motor szerepét töltötte be és tölti be jelenleg is a - Római Szerződés által is deklarált - személyek szabad áramlása megvalósítása terén.

A négy alapvető szabadságformának érvényesülése közül az áru, a tőke, és a szolgáltatás szabad áramlása már a '60-as évek EGK tagállamaiban megvalósult. Ekkor a tagállamok még csak a gazdasági integrációban gondolkodtak, hiszen a történelmi tapasztalatok miatt a politikai integráció siettetését nem tartották célravezetőnek. Az EGK megerősödésével sorra jelentkeztek az európai országok a csatlakozási kérelmeikkel, a tagállamok polgárainak folyamatosan és látványosan és látványosan az életszínvonal, a gazdasági életben kiéleződött a piaci küzdelem. Ezek összességükben felvetették a személyek szabad áramlásának, illetve a politikai integráció megvalósulásának kérdését.

A gazdasági életben bekövetkezett nagyléptékű fejlődésnek már gátja volt a határforgalom-ellenőrzés, hiszen a határon történő várakozási idők miatt a fuvarozó akár a „piacát” is elveszíthette vagy kötbért kellett fizetnie a késésért, illetve romlandó áru esetén a rakomány értéktelenné vált.

A polgárok gazdagodása magával hozta az idegenforgalom jelentőségének növekedését, amelyek révén főleg a nagy szabadságolási időszakok elején és végén, a határokon végeleáthatatlan sorok alakultak ki a határátkelőhelyek mindkét oldalán.

A fentiek megvalósulását szolgálta a schengeni megállapodás létrejötte, amely két fő részben – rövid és hosszú távon bevezetendő intézkedésekben - rögzítette az elképzeléseket a határellenőrzés felszámolásával kapcsolatban. A végrehajtására kiadott schengeni egyezmény elkészítését a '80-as évek végén a gazdasági és politikai élet szereplőin túl a „vasfüggöny” felszedése eredményeként kialakult helyzet is sürgette.

A schengeni megállapodás olyan célok elérését tűzte ki a tagállamok elé, mint a vámellenőrzés megszüntetése, a határátlépés gyorsítása, a tagállamok ellenőrzésének enyhítése, összehangolt beutazási feltételek (például közös vízumok) kialakítása stb.

Az egyezmény már továbbfejlesztette a megállapodás elgondolásait, és fő célként megjelöltette azt, hogy a közös határokon megszűnik az ellenőrzés, azon bárki, bárhol, bármely időben átléphet (akár az autópályán, akár egy hegyi ösvényen, akár egy folyó partján sétálva). Ugyanakkor szigorú ellenőrzéshez kötötte a külső határokon átlépő személyeket és tárgyakat, valamint olyan, az országok mélységében kialakítandó ellenőrzési módszerek kialakítását tűzte ki célul, mellyel hatékonyan lehet szűrni az országba bejutott illegális migrációt.

Magyarország csatlakozásával a belső határt (Ausztria, Szlovákia, Szlovénia felé) bármely ponton át lehet lépni, anélkül, hogy személyellenőrzésre kerülne sor.

Tehát „toronyiránt” is elmehetünk az Atlanti-óceánhoz, anélkül, hogy bárhol is határellenőrzésbe futnánk.

Ahhoz, hogy az egyezmény megfelelő biztonsági, közbiztonsági garanciát nyújtson a társult tagországok lakosainak, a külső határokat továbbra is csak a határátkelőhelyeken lehet átlépni, a meghatározott nyitvatartási időben, a határátkelőhelyen kívüli jogellenes határátlépés továbbra is büntetendő.

A külső határok átlépését egységes elvek szerint, nemzeti hatáskörben kell végezni.

Külső és belső határ átlépésére vonatkozó szabályzók:

- 2004/38/EK irányelv;
- Schengeni Határellenőrzési Kódex;
- a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény;
- a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény;
- illetve a végrehajtásukra kiadott 113/2007. és 114/2007. évi Kormányrendeletek

